

Gyepgazdálkodás bio-módon (3)

Folytatjuk a biogyepgazdálkodás ismertetését. Most a gyomirtásról és a fejlesztési terv készítéséről ír a szerző. (A szerk.)

Gyomirtás. A biogyepgazdálkodás során figyelembe kell venni, hogy milyen a művelésbe vont gyep növényzetének gyomossága és a már művelt gyepeken milyen növényeket tartunk nemkívánatosnak melyek eltávolítását meg kell oldani, milyen feltétlen, azaz káros gyomok fordulnak elő.

Az aprócsenkeszes gyepterületeken végzett gyommag vizsgálati eredményeink szerint a gyepek talajában és ott is a felső 10 cm-es rétegben igen nagy mennyiségű gyommag található, a gyommagvak átlagos mennyisége 10,6-19,5 ezer db négyzetméterenként.

A mechanikai gyomirtás végzésére a múltban a legeltetési társulatok mozgósították a legeltető gazdákat, hogy különböző kézi gyomirtó eszközökkel felszerelve a közös legelő gyomtalanítását végezzék el. A mechanikai gyomirtást a biogyepen is fogatos, vagy gépi fűkaszával lehet megfelelően végrehajtani. A mechanikai gyomirtásnak mind a külterjes legeltetés során, mind pedig az intenzív, öntözéses gyepgazdálkodásnál létjogosultsága van és alkalmazása szükségszerű, de be kell tartani a természetvédelmi és állatvédelmi előírásokat.

A mechanikai gyomirtás célja még az is, hogy a legeltetett állatok által visszahagyott, értéktelen növényeket, elsősorban a különböző gyomfajokat idejében levágjuk, hogy azok ne tudjanak magot kötni és továbbssaporodni. A gyomirtás során el kell távolítani azokat a nem gyomszámba menő előregetett és magszárát hozó, de takarmányozás szempontjából értéktelenebb növényeket is, amelyek magot érlelve továbbssaporodnak.

Évente két alkalommal szükséges a gyomirtást, vagy tisztogató kaszálást

betervezni és elvégezni. Az elsőre június hónapban, a másodikra szeptember hónapban kerüljön sor. A lekaszált növényeket a területről el kell távolítani.

A dombvidéki, meredek hegyoldalakon elterülő gyepeink fás, cserjés növényekkel is erősen fertőzöttek. A bokrok jelenléte általában károsnak mondható, azonban vannak esetek, amikor nem szabad megsemmisíteni, kiirtani őket. Az erózió védelem szempontjából létesített, vagy ezt a célt szolgáló bokrokat a területről helytelen lenne eltávolítani. A csipkebokrokat pedig annak gyógyászati felhasználása és egyéb alkalmazása szempontjából felelőtlenül irtani sem szabad.

A bokrok hagyományos irtása a *mechanikai bokorirtás*. Ez abban áll, hogy a bokrokat a vegetációs időn kívül, rendszerint a téli hónapokban a talaj felszínén vagy attól mélyebben, tehát gyökerestül ki kell vágni és a területről el kell távolítani. Az így levágott bokrok tavasszal rendszerint újrasarjadnak, de ezeken a fiatal hajtásokon a legnagyobb nyári melegben, július-augusztus hónapban – a hagyomány szerint a „kutyák neve napján” júliusi holdtöltekor, kell a bokorirtást elvégezni. Ezzel a módszerrel tulajdonképpen ki kell méríteni a bokrokat és az ősszel még újonnan kihajtó, de már be nem érő hajtásokat a tél fagya amúgy is tönkreteszi.

A *vízrendezés és öntözés*, mint közvetett gyomirtási módszer, ugyancsak jelentős, mivel a vizenyős fekvésű területeken előforduló gyomnövényeket az ún. savanyú füveket vízrendezéssel tudjuk megszüntetni. Ugyanakkor az öntözés a szárazságkedvelő, vagy az aszályos területeken is megmaradó gyomnövényeket szorítja ki a gyepből.

A rendszeres és mértékletes tápanyaggazdálkodás és a gyephasználat a gyomnövények alakulását és mennyiségét nagymértékben befolyásolja, tehát a megelőző gyomirtás fogalmkörébe mindazok a gyeptermesztési és gyephasznosítási eljárások beletartoznak, amelyek a gyep növényzetének, szukcesszió viszonyainak alakulását, a fajdiverzitást befolyásolják. A gyomosodás okainak megszüntetése, tehát egyben megelőző, közbetett gyomirtási eljárás is. A gyomirtás és bokorirtás problematikáját mind a legelőhasznosítású, mind pedig a réthasznosítású gyepeknél valamennyi termést befolyásoló tényező figyelembe vételével és annak célszerű alkalmazásával, komplexen kell kezelni és az igényeknek megfelelően alkalmazni.

Biogyep-fejlesztési terv. Rendszerint a téli időszakban több évre és a következő év legeltetési, hasznosítási időnyére kell elkészíteni. A biogyep-fejlesztési tervet a gazdaság, igénytől függően két kiindulópont alapján, vagyis kétféle fejlesztési célú irányzat alapján, nevezetesen: legelőcentrikus és állatcentrikus gyepfejlesztési tervet lehet a gazdának, az üzemeknek készíteni.

A **legelőcentrikus** fejlesztési terv azt jelenti, hogy a gazdának megfelelő nagyságú legelője van, melynek biogyepgazdálkodási fejlesztését, hasznosítását irányozza elő. Ilyenkor függetlenül az állatlétszámtól a legelő hasznosítását, fejlesztését akarja megoldani. Ehhez a meglévő legelőhöz kell a megfelelő állatlétszámot biztosítani.

Az **állatcentrikus** fejlesztési tervnél a gazdaságnak meg van a megfelelő állatlétszáma és nincs elegendő takarmányforrása. Nevezetesen nincs gyepterülete. Ilyenkor gyeptelepítést is figyelembe kell venni, tehát az állat igényének megfelelően, – ezért állatcentrikus, – kell a gyeptakarmány mennyiségét, illetve a legelő területét kialakítani.

Mindkét fejlesztési alapú tervnél a következő fejezetek kialakítását és kidolgozását kell figyelembe venni. A fejlesztési terv első fejezete az adatfelvétel, a második a termesztési terv, a harmadik a hasznosítási terv és a negyedik bizonyos összegezés, ökonómiai elemzés, gazdaságossági számítás, hogy megfelelő hatékonyságú volt-e a biogyep-gazdálkodás.

A bokroktól megtisztított gyepen magyar tarkák legelnek

BARCSÁK ZOLTÁN

ivóvízbe keverésével és az ezt előidéző táplálék kiiktatásával szüntethetjük meg. Egyedi ilyen hasmenések esetén, száraz széna-, zeolit-etetés, lósóskatea-

ítás segíthet, de makacs nem szűnő hasmenés esetén már állatorvosi beavatkozása is szükséges lehet. Jól alkalmazható a homeopátiás orvoslás is a

kecskegyógyászatban. Az ökokeszkék produktumai a kiváló étrendi hatású tej, hús, a ruházatnak alkalmas bőr, a dísz tárgyak és házkörüli eszközök készítésére alkalmas szarv, és a komposztálásra kiváló trágya szolgál. Ezek közül a trágya egyértelműen hasznot hoz a biogazdaságnak, az állatok által lelelt fű, lomb komposztálása lényegesen drágább lenne állati trágya nélküli, és a minőség is elmaradna. Tíznel több állat tartása esetén a család által előállított tej és hús értékesítése **az EU-ban egyedül nálunk nem megoldott**, az idevonatkozó legújabb jogszabályok gyakorlati alkalmazása sem látszik. Az üzemszerű hús és tejtermék bio előállítása csak nagyobb állományok esetén kifizetődő, ráadásul a családi feldolgozás kézi energiája is háttérbe szorul az üzem fémenergiájához képest.

TERJÉKI JÓZSEF

